

POSTANOWIENIE

Dnia 28 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z powództwa P. D. przeciwko J. Spółce Akcyjnej w J.
o wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 28 maja 2020 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych w K.
z dnia 15 listopada 2018 r., sygn. akt IX Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 1350 (jeden
tysiąc trzysta pięćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa
procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

W wyroku z dnia 15 listopada 2018 r., sygn. akt IX Pa (...), Sąd Okręgowy – Sąd Pracy w K. – w sprawie z powództwa P. D. przeciwko J. S.A. w J. oddalił apelację strony pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego – Sądu Pracy w P. z dnia 17 maja 2018 r., sygn. akt IV P (...), w którym Sąd Rejonowy zasądził na rzecz powoda tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych kwotę 32.688,12 zł wraz z odsetkami określonymi w punkcie 1 sentencji wyroku; w pozostałej części powództwo oddalił.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego strona pozwana zaskarżyła skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania

wskazano na występujące istotne zagadnienie prawne oraz istnienie potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. W niniejszej sprawie w ocenie pozwanej występuje co najmniej sześć istotnych zagadnień prawnych, które nie doczekały się dotąd wyjaśnienia ani w doktrynie, ani w orzecznictwie, a mających duże znaczenie dla stosowania norm prawa pracy w praktyce oraz dla oceny praw i obowiązków pracowników. Zagadnienia te wyrażają się w pytaniach: 1. czy realizacja czynności przygotowawczych do wykonywania przez pracownika pracy może być kwalifikowana jako świadczenie pracy i zobowiązuje pracodawcę do uwzględniania tych czynności w czasie pracy, w tym do uwzględnienia jako pracy w godzinach nadliczbowych? 2. jakie są kryteria pozwalające odróżniać i zróżnicować czynności przygotowawcze od świadczenia pracy? 3. czy dopuszczalnym jest rozróżnienie pracy w ujęciu formalnym i materialnym oraz jaki charakter winna mieć praca w godzinach nadliczbowych? 4. czy dopuszczalnym jest kwalifikowanie czynności przygotowawczych do wykonywania pracy jako czynności wykonywanych w ramach czasu pracy w zależności od momentu ich realizacji? 5. czy dopuszczalna jest kategoryzacja czynności przygotowawczych na dwie grupy tj. czynności polegające na przygotowaniu pracownika do wykonywania pracy i czynności polegające na przygotowaniu stanowiska pracy? jeśli tak to czy ma to wpływ na uwzględnienie jednych lub drugich do czynności wykonywanych w ramach czasu pracy? 6. czy pomimo obowiązującego u pozwanej od 01 października 2015 r. Regulaminu Pracy wprowadzającego 8-godzinną dobową normę czasu pracy konieczne było zastosowanie u powoda wypowiedzenia zmieniającego umowę o pracę?

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniósł o: - odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a w razie jej przyjęcia o oddalenie skargi, - zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna strony pozwanej nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżąca wykazała istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd

Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571); 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179); 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504) i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej. Wymóg ten jest uzasadniony publicznymi celami rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2007 r., V CSK 356/07, LEX nr 621243). Ograniczenie się przez skarżącego do pytania nie jest wystarczającym określeniem zagadnienia prawnego, jeżeli zagadnienie prawne nie zostało przedstawione bez odniesienia się do ogólnych problemów interpretacyjnych (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451).

Zgodnie z dotychczasowym orzecnictwem Sądu Najwyższego skarżący – opierając wniosek o przyjęcie jego skargi do rozpoznania na przyczynie przyjęcia skargi określonej w przepisie art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. – powinien nie tylko określić, które przepisy wymagają wykładni, ale także wskazać, na czym polegają poważne wątpliwości związane ze stosowaniem tych przepisów wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Konieczne jest opisanie tych wątpliwości, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia

3 listopada 2003 r., II UK 184/03; z dnia 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04; czy też z dnia 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Jeżeli zaś skarżący powołuje się na rozbieżności w orzecznictwie sądowym, to zobowiązany jest przytoczyć te rozbieżne orzeczenia Sądów, przy czym musi wykazać, że występująca w nich rozbieżność ma swoje źródło w różnej wykładni przepisu albo wykazać, że wykładnia dokonana przez Sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2008 r., II CSK 21/08, LEX nr 794605). Chodzi przy tym o rozbieżności w wykładni przepisu prawa, a nie o rozbieżności w jego zastosowaniu. Ponadto, ze względu na publiczne cele, jakie ma do spełnienia rozpoznanie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej, skarżący powinien także wykazać celowość dokonania wykładni przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 października 2012 r., III SK 15/12, LEX nr 1228636 oraz z dnia 19 października 2012 r., III SK 13/12, LEX nr 1228618).

Uwzględniając przedstawione założenia interpretacyjne należy stwierdzić, że autor rozpatrywanej skargi kasacyjnej nie przedstawia ani istotnego zagadnienia prawnego sprawy w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. ani też potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Przede wszystkim w obszernym uzasadnieniu wniosku nie zawarto odpowiedniej jurydycznej argumentacji wykazującej, że w sprawie rzeczywiście występują przyczyny przyjęcia skargi do rozpoznania określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Kwestiami sygnalizowanymi w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie do rozpoznania rozpatrywanej skargi kasacyjnej zajmował się już Sąd Najwyższy w wyrokach: z dnia 20 marca 2019 r., I PK 258/17 (OSNP 2019 nr 11, poz. 131) i z dnia 23 kwietnia 2018 r., I PK 96/18 (LEX nr 2740948) oraz postanowieniach z dnia 28 marca 2019 r., I PK 89/18, (LEX nr 2644562) lub 21 maja 2019 r., I PK 152/19 (LEX nr 2665358, a także z dnia 11 lutego 2020 r., I PK 24/19)). W powyższych judykatach Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że czynności immamentnie związane z wykonywaniem obowiązków pracowniczych w czasie pozostawania pracownika do dyspozycji pracodawcy w rozumieniu art. 128 § 1 k.p. nie mogą

zostać uznane za czynności przygotowawcze. Skrócenie pracownikowi czasu pracy generuje powstanie godzin nadliczbowych w razie wykonywania pracy ponad normy obniżone w każdej dobie.

Interpretacja przyjęta w powołanych orzeczeniach znajduje zastosowanie w niniejszej sprawie, gdyż z ustalonego przez Sądy stanu faktycznego, którym Sąd Najwyższy jest związany (art. 398³ § 3 k.p.c. oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c.), wynika, że czynności wykonywane przez powoda na stanowisku nadsztygara górniczego robót przygotowawczych (osoba dozoru wyższego) miały charakter czynności immamentnie związanych z wykonywaniem pracy. Polegały one na dokonaniu odprawy przed zmianą, a po zakończeniu zmiany obowiązkiem powoda było zdanie wstępnego raportu kolejnemu nadsztygarowi. Po zakończeniu zmiany powód odbierał raporty od sztygarów zmianowych (dwa razy raport ustny oraz powód wpisywał się w książkę raportową). Sztygarzy zmianowi wjeżdżali na powierzchnię po 7,5 godzinach pracy pod ziemią. Po kąpeli sporządzali raport i potem udawali się do powoda, który miał obowiązek czekać na raporty sztygarów zmianowych. Powód nie mógł opuścić kopalni bez zapoznania się z książką raportową ani bez zdania raportu zwierzchnikowi. Przełożeni powoda wiedzieli, że powód wcześniej przychodzi i później wychodzi z pracy. Powód nie wykonywał na kopalni czynności nie związanych z pracą. Bez czynności, które powód podejmował przed i po zakończeniu zmiany powód nie był w stanie w sposób prawidłowy wywiązywać się ze swych obowiązków. Sąd Okręgowy – dzielając stanowisko Sądu pierwszej instancji – uznał, że czynności, które wykonywał powód, nie stanowią czynności przygotowawczych do wykonywania pracy, lecz są świadczeniem pracy w czasie pozostawiania powoda do dyspozycji pracodawcy w rozumieniu art. 128 § 1 k.p.

Podnoszone przez skarżącą wątpliwości prawne zostały zatem wyjaśnione w orzecznictwie Sądu Najwyższego, a zaskarżony wyrok jest zgodny z tą linią orzecniczą.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. (pkt 1.). Rozstrzygnięcie zawarte w pkt 2. niniejszego postanowienia ma podstawę w art. 98 § 1 i § 3 k.p.c.

